

van de levensmogelijkheden voor een groter aantal organismen.

Speciale aandacht binnen de wereld der insecten verdienen soorten als zandbijen, graafwespen, rupsdoders, spinnendoders, mierenleeuwen, e.d.. Een eerste inventarisatie in het Rozendaal bracht naar voren dat het gebied nog plaatselijk geschikt is voor deze diergroepen, welke grotendeels gebonden zijn aan zonnige, zandige biotopen. Om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen, dient voorkomen te worden dat geschikte plaatsen, zoals zandpaden en boszomen, dichtgroeien. Het opsnoeien van bomen en struiken en het wegharken van overtollige vegetatie kan in deze uitkomst bieden. Vrij recent is de Stichting het Limburgs Landschap met een dergelijk, op lagere dieren gericht, biotoopherstel begonnen. Ook diverse hogere dieren, zoals reptielen, zullen profiteren van deze beheersmaatregelen.

Tot slot nog enige opmerkingen omtrent de in het gebied aanwezige akkers. Hoewel dit gedeelte van Midden-Limburg niet ontkomen is aan een intensivering van de landbouw, overbemesting, enz., blijkt dat het landgoed Rozendaal en Schrevenhof op een aantal akkers nog plantesoorten bevat welke kenmerkend zijn voor de rijke akkeronkruidvegetaties (vgl. opname 66 en 75, tabel 6). Gedeeltelijk liggen deze percelen binnen het bezit van de Stichting het Limburgs Landschap. Het is dus mogelijk om met de pachters overeenkomsten af te sluiten, welke een positieve invloed hebben op de ontwikkeling en het behoud van soortenrijke akkeronkruidvegetaties.

Resumerend kan worden gesteld dat het Rozendaal niet alleen landschapelijk zeer fraai is, maar dat er tevens diverse mogelijkheden aanwezig zijn om het inhoudelijke aspect (de soortenrijkdom aan flora en fauna) aanzienlijk uit te breiden.

Dankwoord

Bij deze dank aan de Stichting het Limburgs Landschap voor het verlenen van de benodigde inventarisatieontheffingen. Vooral dank aan de opzichter de heer E.J.A. de Leijer. Dit in verband met het overdragen van zijn ervaringen omtrent de praktische uitvoering van het beheer en het accuraat inspelen op nieuwe inzichten en mogelijkheden.

* Voor de determinatie en de naamgeving van de hogere planten is gebruik gemaakt van VAN DER MEYDEN *et al.* 1983. "HEUKELS / VAN DER MEYDEN. Flora van Nederland". Twintigste druk. Groningen; Wolters-Noordhoff.

Summary

Flora and vegetation of "landgoed Rozendaal en Schrevenhof" in Central Limburg.

"Landgoed Rozendaal en Schrevenhof" is a reserve owned by the Stichting het Limburgs Landschap. The area has a very interesting geomorphological and agricultural history. Besides these aspects, this article deals with the present flora and vegetation. On the basis of phytosociological tables a description is made of the coniferous and deciduous summer forests, vegetation in and along brooks, arable and pasture land, verges, ruderal vegetation and heather.

To increase the possibilities of survival of more different species of invertebrates and vertebrates as well as plants, some management-measures are proposed.

Literatuur

BAKKER, J.P., 1985. Hooien zonder bemesten:

hoe langer hoe schraler? De Lev. Natuur, 86 (4): 149-154.

BANNINK, J.F., H.N. LEYS en E.S. ZONNEVELD, 1973. Vegetatie, groeiplaats en boniteit in Nederlandse naaldboutbossen. Reeks verslagen Landbouwkundige onderzoekingen, nr. 800. Wageningen; Centr. voor Landbouwpubl. en Landbouwdoc.

BUGGENUM, H.J.M. VAN en J.T. HERMANS, 1985. Mieren in het landgoed Rozendaal en Schrevenhof. In: Roerstreek '85, Jaarboek 17, Heemk. Ver. Roerstreek: 82-99.

HERMANS, J.T., 1979. Zweefvliegen. In: Roerstreek '79, Jaarboek 11, Heemk. Ver. Roerstreek: 81-92.

HERMANS, J.T., 1984. Heeft het onkruid nog toekomst? In: Roerstreek '84, Jaarboek 16, Heemk. Ver. Roerstreek: 17-34.

KEMPKENS, J., 1977. De oude Vloot. In: Roerstreek '77, Jaarboek 9, Heemk. Ver. Roerstreek: 113-122.

LOCHT, B.J., 1977. Paraboolvormige rivierduinen in de omgeving van Montfort. Natuurhist. Maandbl. 66 (10): 153-160.

MAASSEN, A.W.P., 1973. Vliedervangsten te Montfort in 1971. Ent. Ber. 33: 24-25.

PANNEKOEK VAN RHEDEN, J.J., 1941. Dalverlegging der Roer, veroorzaakt door zandverstuiving in het Jong-Holocene. Natuurhist. Maandbl. 30 (4): 45-48 en Natuurhist. Maandbl. 30 (5): 54-56.

SISSINGH, G., 1950. Onkruid-associaties in Nederland. Versl. Landbouwk. Onderz. no. 56.15. 's-Gravenhage; Staatsdrukkerij.

SMIDT, J.T. DE, 1981. De Nederlandse heidevegetaties. Hoogwoud; Wet. Med. K.N.N.V., no. 144.

STAPELVELD, E., 1957. De bodemvegetatie van Lariksbossen in Drente. Belmontia II, (1).

STICHTING VOOR BODEMKARTERING, 1972. Bodemkaart van Nederland. Toelichting bij de kaarten 59 Peer en 60 West en 60 Oost Sittard. Wageningen; Pudoc.

STREEKPLAN NOORD- EN MIDDEN-LIMBURG, 1981. Ontwerpplan; toelichting en samenvatting. Maastricht; Bureau Voorlichting en Public Relations, Provincie Limburg.

WEEDA, E.J., 1985. Orobanche rapum-genistae Thuill. In: J. Mennema, A.J. Quené-Boterbrood en C.L. Plate. Atlas van de Nederlandse flora 2, zeldzame en vrij zeldzame planten. Utrecht; Bohn, Scheltema en Holkema: 228

WESTHOFF, V. en A.J. DEN HELD, 1975. Plantengemeenschappen in Nederland. Zutphen; Thieme & Cie.

Maretak op Haagbeuk aan de rand van het Colmonderbosch tussen Nyswiller en Mamelis

W.M. Felder

Oude Trichterweg 26, Vijlen

Tijdens het bijwerken van de inventariatielijst van Maretakken (*Viscum album*) in het gebied tussen Nyswiller en Mamelis, ontdekte ik

op 16 maart 1985, aan de rand van het Colmonderbosch een Haagbeuk (*Carpinus betulus*) met 7 jonge Maretakken. Tot op dit moment is mij

in Zuid-Limburg geen andere Haagbeuk bekend waarop de Maretak voorkomt.

DE WEVER (1938) schrijft dat te Schin

op Geul, onder de kluis, een oude Maretak voorkwam op een Haagbeuk. Deze is echter in 1937 afgestorven. Volgens DE WEVER was op dat moment ook maar één vondst van Maretak op Haagbeuk bekend uit België. In Luxemburg en Duitsland zouden enkele vondsten bekend zijn, terwijl in Engeland geen enkele vondst op Haagbeuk bekend was.

Opvallend bij het voorkomen van de Maretakken, op de Haagbeuk aan de rand van het Colmonderbosch, is dat we te doen hebben met een bijzondere standplaats van de Haagbeuk ten opzichte van een groep andere waardbomen. Een dergelijke situatie heb ik ook reeds beschreven bij de vondst van een Maretak op een Hazelaar te Harles (FELDER, 1979). Aangezien aan de rand van het Colmonderbosch de in 1975 bestaande situatie gewijzigd is lijkt het mij goed de veranderde situatie te schetsen.

De betreffende Haagbeuk staat binnen een uitgestrekt gebied waar het voorkomen van Maretakken niet gebonden is aan scherp begrensde kolonievorming. Het hele dal van de Selzerbeek als ook de hellingen van dit beekdal en aangrenzende plateau's vormen een groot verbreidingsgebied van Maretakken. Het wel of niet voorkomen wordt alleen bepaald door het voorkomen van geschikte waardbomen.

In het gebied tussen de provinciale weg Nyswiler-Simpelveld en de weg naar het klooster Benedictusberg is in 1975 een opname gemaakt. Deze bestond uit de volgende bomen:

20 Populieren met in totaal 81 Maretakken.
16 Appelbomen met in totaal 98 Maretakken.
4 Meidoornen met in totaal 22 Maretakken.
1 Robinia met 1 Maretak.
1 Pereboom met 1 Maretak.

In 1978 was de situatie vrijwel ongewijzigd. In 1979 zijn 18 Populieren gekapt waarbij 95 Maretakken verloren gingen.

De 18 gekapte Populieren stonden allemaal langs de rand van het Colmonderbosch.

Tijdens de opname in maart 1985 bleek dat zich binnen het bestand aan Maretakken het volgende had voltrokken:

Nog aanwezig 2 Populieren met in totaal 4 Maretakken.

Nog aanwezig 16 Appelbomen met in totaal 116 Maretakken.

Nog aanwezig 4 Meidoornen met in totaal 29 Maretakken.

Nog aanwezig 1 Robinia met 1 Maretak.

Nog aanwezig 1 Pereboom met 1 Maretak.

Nieuw gevonden 1 Haagbeuk met 7 Maretakken.

Uitgaande van het groeistadium van de Maretakken op de Haagbeuk mag aangenomen worden dat een deel ook al aanwezig was in 1978. Het is in 1978 niet in mij opgekomen om ook de vele honderden Haagbeuken in de rand van het bos op Maretakken te onderzoeken. Wanneer we de situatie tot 1979 bekijken dan blijkt dat de door Maretak geïnfecteerde Haagbeuk op dat moment onder een Populier stond met 14 Maretakken en naast een Meidoorn met 12 Maretakken.

Uit dit gegeven meen ik te mogen afleiden dat de infectie van de Haagbeuk toe te schrijven is aan de om-

standigheid dat deze naast en onder andere geïnfecteerde bomen stond.

Op een aantal plaatsen heb ik overeenkomstige situaties aangetroffen. Zo ken ik een Lijsterbes met 15 Maretakken onder een Populier met 25 Maretakken. Naast de in 1979 door mij beschreven Hazelaar met een Maretak heb ik later nog twee gelijke situaties aangetroffen. Ook van enkele Meidoornen is mij bekend dat ze onder geïnfecteerde Populieren staan. Wanneer men echter niet de hele ontwikkelingsgeschiedenis kent is het onmogelijk om een en ander met elkaar in verband te brengen. Jammer genoeg zijn meerdere interessante plaatsen verdwenen door de golf van het "wegwerken" van achterstallig onderhoud in kleine landschapselementen en de schrik voor het perenvuur, die vele zeldzaam oude Meidoornen de takken kost. Zo zag ik ook een mij zeer dierbare oude Meidoorn de takken verliezen. Niet minder dan 45 jaren kon ik een armzalige Maretak zien worstelen voor zijn bestaan. Groter dan een voetbal is hij nooit geworden. Zijn einde kwam toen enkele jaren geleden in de gemeente Vaals op grootschalige wijze "achterstallig onderhoud" is weggewerkt. Voor unieke situaties is onderhoud niet altijd de beste oplossing.

Literatuur

FELDER, W.M., 1979. Maretak (*Viscum album*) op Hazelaar (*Corylus avellana*) te Harles bij Vijlen, gem. Vaals. *Natuurhist. Maandblad* 68 (5): 79-80.
WEVER, A. DE, 1938. Voedselplanten van *Viscum album*. *Natuurhist. Maandblad* 27 (5) : 49-52.

Korte mededelingen

Natuurstudiereizen naar Ierland

In de maanden mei t/m september organiseert de Stichting tot Behoud van de Ierse Venen natuurstudiereizen naar Ierland. Tijdens deze reizen

maakt u kennis met de Ierse natuur en cultuur. De opbrengst is bestemd voor het behoud van bedreigde Ierse hoogvenen.

Er zijn twee soorten 8-daagse reizen: een Algemene Natuurstudiereis die gericht is op de gehele Ierse natuur, en een specifieke Studiereis Ierse ve-